

Review Article**An overview of the impact of oil pollution on the marine ecosystem****Seyedeh Bahareh Azimi****Research Group of Assessment and Environment Risks, Research Center of Environment and Sustainable Development, Department of Environment, Tehran, Iran***Key Words**Oil waste
Environment
Oil
Sea
Marine ecosystem**Abstract**

The marine environment is one of the most important animal and plant ecosystems, which provides a part of the food needs of human societies. Ensuring the health of this ecosystem is essential and directly affects human health. One of the pollutants that affects this ecosystem is oil pollution entering the sea. Due to the fact that there are a large number of natural oil reservoirs in the seas and a large part of oil transportation is carried out through the sea, this ecosystem is highly exposed to oil pollution. The pollution of the sea with oil has caused serious damage to aquatic life and, as a result, the food cycle, which ultimately ends with humans, and every year in the world, it imposes large economic costs to societies. This environmental limitation is increasing rapidly. The country of Iran is connected to the sea from the north and south and has kilometers of coastline and is one of the oil-rich countries, the exploration, extraction and refining of oil has a special importance in Iran. Also, the South Sea is one of the important transportation routes. So, the pollution of the marine environment by oil has a particular importance in this country. In this article, the phenomenon of oil pollution of the sea, its sources, the environmental effects of this pollution and the ways of its control have been studied and useful content have been collected for experts in this field.

Article info

* Corresponding Author's email:
azimib@rcesd.ac.ir
baharazimi94@gmail.com

Received: 22 September 2024
 Reviewed: 26 October 2024
 Revised: 27 December 2024
 Accepted: 28 January 2025

مقاله مروری

مروری بر تاثیر ورود آلودگی‌های نفتی بر زیست‌بوم دریایی

سیده بهاره عظیمی*

گروه پژوهشی ارزیابی و مخاطرات محیط زیست، پژوهشکده محیط زیست و توسعه پایدار، سازمان حفاظت محیط زیست، تهران، ایران

چکیده

کلمات کلیدی

پسماند نفتی

محیط زیست

نفت

دریا

زیست بوم دریایی

محیط زیست دریایی یکی از مهم‌ترین زیست‌بوم‌های جانوری و گیاهی می‌باشد که بخشی از نیاز غذایی جوامع بشری از زیست‌بوم تامین می‌شود. تامین سلامت این زیست‌بوم ضروری بوده و مستقیماً بر روی سلامت انسان تاثیرگذار است. یکی آلاینده‌هایی که این زیست‌بوم را تحت تاثیر قرار می‌دهد ورود آلودگی نفتی به دریا می‌باشد. با توجه به این که تعداد زیادی مخازن طبیعی نفت در دریاها بوده و بخش زیادی از حمل و نقل نفت نیز از طریق دریا انجام می‌شود این زیست‌بوم به شدت معرض آلودگی نفتی قرار دارد. آلودگی دریا با نفت باعث آسیب جدی به آبزیان و به تبع آن چرخه غذایی که در نهایت به انسان ختم می‌شود شده و هر ساله در جهان، هزینه‌های کلان اقتصادی زیادی را به جوامع تحمیل می‌کند. این تهدید محیط زیستی سرعت زیادی رو به افزایش است. با توجه به این که کشور ایران از شمال و جنوب به دریا متصل بوده و کیلومترها خط ساحلی دارد و یکی از کشورهای نفت خیز بوده که اکتشاف، استخراج و پالایش نفت در ایران جایگاه ویژه‌ای دارد و هم‌چنین دریای جنوب یکی از مسیرهای مهم حمل و نقل نفت می‌باشد، آلودگی محیط زیست دریایی توسط نفت در این کشور اهمیت ویژه‌ای دارد. در این مقاله تلاش شده، پدیده آلودگی نفتی دریا، منابع آن، اثرات محیط زیستی این آلودگی و راه‌های کنترل آن مورد مطالعه قرار گرفته و مطالبی راه‌گشا برای متخصصین این حوزه جمع‌آوری شود.

* پست الکترونیکی نویسنده مسئول:

azimib@rcesd.ac.ir
baharazimi94@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱ مهر ۱۴۰۳

تاریخ داوری: ۵ آبان ۱۴۰۳

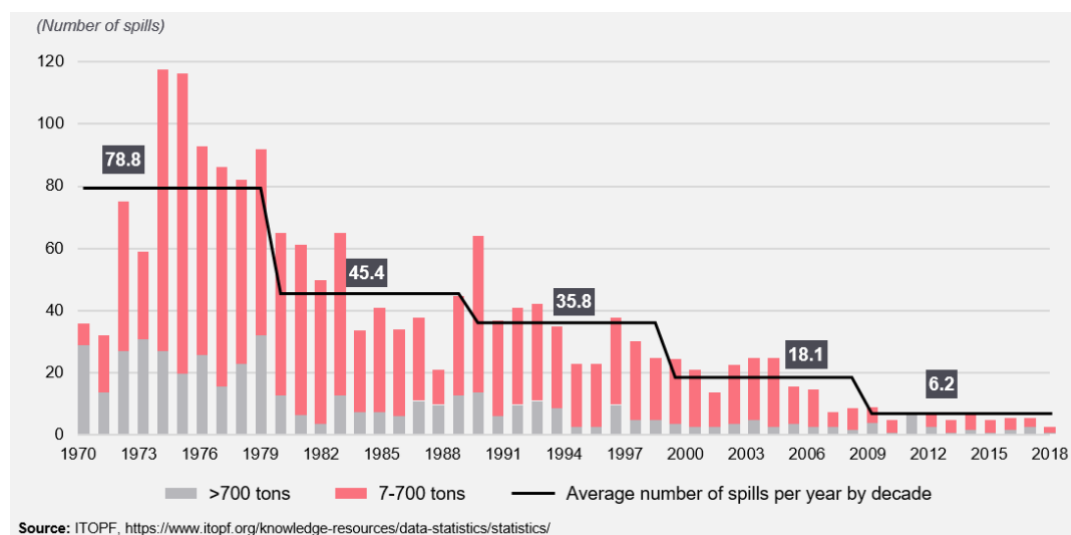
تاریخ اصلاح: ۷ دی ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۹ بهمن ۱۴۰۳

مقدمه

یکی از پیامدهای تحولات جامعه جهانی در یک سده اخیر توسعه شهرنشینی و تمرکز بیش از پیش اجتماعات بشری در مناطق شهری است. در حقیقت رشد جمعیت و تمایل به شهرنشینی از تحولات قرن حاضر است که این امر به نوبه خود استفاده بیش تر از منابع و تولید ضایعات را تشدید نموده است (۱). یکی از صنایع مهم در دنیا که زندگی امروزه بشر را به خود وابسته کرده است، صنعت نفت می باشد. علی رغم پیشرفت های فنی در ایمنی استخراج و حمل و نقل نفت خام و گاز، محیط زیست دریایی به طور مداوم توسط نشت نفت در معرض تهدید قرار گرفته است (۲). بسیاری از مواد شیمیایی که در دریا حمل می شوند ذاتاً برای محیط زیست دریایی مضر هستند. یکی از این مواد شیمیایی آلوده کننده دریا، نفت و محصولات نفتی مانند پلاستیک ها می باشد (۳). اگرچه تأثیر آلودگی نفتی تنها بخش کوچکی از آلودگی عمومی محیط زیست دریایی را تشکیل می دهد، اما پیامدهای نشت نفت و ضایعات نفتی برای زیستگاه دریایی بسیار مضر است. نفت، حتی در غلظت های نسبتاً کم می تواند برای آبزیان کشنده باشد. هم چنین ممکن است باعث اختلالات فیزیولوژیکی گونه شود. نشت نفت هم چنین از طریق جلوگیری از تغذیه طبیعی، عملکردهای تنفسی و حرکتی نه تنها آبزیان اقیانوس، بلکه حیات دریایی در سواحل دریا را نیز تحت تأثیر قرار می دهد. نشت گاهی منجر به آلوده شدن ماهی و صدف ها شده و حتی برای

پرندگان نیز خطرناک می باشد. گاهی اوقات می توان نشت نفت را با اثر بر روی طعم یا بوی نفت در غذاهای دریایی احساس کرد. نشت نفت به طور مستقیم نه تنها به جانوران، گیاهان و مرجان ها آسیب می زند، بلکه فعالیت های انسانی در مناطق ماهیگیری را از طریق آسیب رساندن به قایق های ماهیگیری، وسایل ماهیگیری، تجهیزات ماهیگیری شناور تحت تأثیر قرار می دهد (۴، ۵). آلودگی نفتی دریاها عمدتاً از فعالیت های کشتیرانی ناشی می شود. فعالیت های بستر دریا در اکتشاف و تولید نفت بخش نسبتاً کمی در میزان کلی آلودگی محیط زیست دریایی با نفت را تشکیل می دهند. به طور کلی حمل و نقل به عنوان صنعت آلاینده در نظر گرفته می شود. ناوگان نفتکش جهان تقریباً ۷۰۰۰ کشتی با ظرفیت بار بین ۷۶۰۰۰ تا ۱۷۵۰۰۰ تن دارد (۶). عملیات معمول کشتیرانی، به ویژه حمل و نقل نفت با تانکرها و حوادث آن، منجر به نشت حدود ۶۰۰۰۰-۱۷۵۰۰۰ تن نفت در سال در اقیانوس می شود (۷). در سال های اخیر نشت عمده نفت بارها رخ داده است؛ به عنوان مثال Exxon Valdez در ۱۹۸۹، Prestige در ۲۰۰۲ و Horizon در سال ۲۰۱۰ (۸). تعداد نشت نفت از سال ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۹ در شکل ۱، نشان داده شده است. تا زمانی که کشتی ها بیش تر تولیدات نفتی را در سراسر جهان انتقال دهند، نشت نفت هم چنان یک مشکل مهم و منبع آلودگی خواهد بود. فرآورده های نفتی در سراسر جهان و اکتشاف نفت از منابع اقیانوسی به طور مداوم در حال افزایش است (۸، ۹).

شکل ۱: تعداد نشت های نفتی بیش تر از ۷ تن از ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۹ (۸)

هنگامی که نفت وارد محیط دریایی می شود، تحت تأثیر عوامل محیطی مختلف مانند دما، باد و امواج، تحت تأثیر تغییرات شیمیایی مانند تجزیه زیستی و تبدیل فیزیکی قرار می گیرد (۱۰). نفت ریخته

شده در آب دریا اغلب به دلیل جریان جزر و مد و باد به ساحل می رسد و در خاک نفوذ می کند (۱۱). نفت ترکیب پایداری بوده و با سرعت کمی تجزیه می شود و می تواند چندین سال در رسوبات حتی پس از ۱۴۶

فرآیندهای پاک‌سازی باقی بماند (۱۲). ماندگاری دراز مدت این ترکیبات نفتی در رسوبات، احتمال ورود به چرخه غذایی را افزایش داده و به تبع آن سلامت انسان را تحت تأثیر قرار می‌دهد (۱۳).

منابع آلاینده نفتی: مواد نفتی از منابع مختلف مانند چاه‌های نفت، دکل‌ها و سکوه‌های بهره‌برداری نفت و حمل و نقل وارد دریا می‌شود. به‌طور کلی منابع هیدروکربن‌های نفتی که موجب آلودگی آب دریا می‌گردند را می‌توان به‌صورت زیر دسته‌بندی نمود: عملیات حفاری و استخراج نفت در نزدیکی آب‌های ساحلی، عملیات کشتی‌ها شامل شستشو، تمیز کردن کف مخازن، تخلیه آب توازن و ...، حوادث مربوط به نفتکش‌ها، پالایشگاه‌ها و تأسیسات نفتی ساحلی و کارخانه‌های پتروشیمی، تخلیه پسماندهای شهری و صنعتی در نزدیکی سواحل، مناطق تفریحی قایقرانی، چاه‌های طبیعی نفت، رسوبات و گرد و غبار. اگرچه منابع ورودی نفت به دریا متنوع است، اما موارد ذکر شده در چهار دسته اصلی شامل نشست‌های طبیعی، استخراج نفت، حمل و نقل و مصرف نفت طبقه‌بندی می‌شود. تراوش طبیعی پدیده‌های کاملاً طبیعی هستند که زمانی رخ می‌دهند که نفت خام از لایه‌های زمین‌شناسی زیر بستر دریا به بیرون نشست می‌کند. این نشست‌ها که توسط زمین‌شناسان برای دهه‌ها به‌عنوان نشان‌دهنده وجود ذخایر بالقوه اقتصادی نفت شناخته می‌شوند، سالانه مقادیر زیادی نفت خام آزاد می‌کنند. با این حال، این حجم زیاد با سرعتی کم منتشر می‌شوند که زیست‌بوم اطراف می‌تواند با حضور آن‌ها سازگار شود و حتی رشد کند. استخراج نفت می‌تواند منجر به انتشار نفت خام و محصولات پالایش شده در نتیجه فعالیت‌های انسانی مرتبط با تلاش برای اکتشاف و تولید نفت شود. ماهیت و اندازه این انتشار بسیار متغیر است، اما محدود به مناطقی است که اکتشاف و توسعه فعال نفت و گاز در آن در حال انجام است. حمل و نقل نفت می‌تواند منجر به انتشار در اندازه‌های بسیار متفاوت شود، از نشست‌های عمده مرتبط با حوادث نفتکش‌ها، تا رهاسازی‌های عملیاتی نسبتاً کوچک که به‌طور منظم رخ می‌دهد. مصرف نفت نیز می‌تواند منجر به نشست آن متناسب با فعالیت‌های مربوطه شود که به دلیل فعالیت‌های انسانی می‌باشد (۱۴، ۱۵). علی‌رغم قوانین سازمان بین‌المللی دریانوردی، آلودگی دریایی ناشی از کشتی‌ها هنوز به‌طور گسترده وجود دارد و حدود ۲۰ درصد از کل آلودگی دریا را تشکیل می‌دهد و می‌تواند هم در اثر تصادفات و هم در اثر فعالیت‌های روزانه کشتی‌ها ایجاد شود. تخمین زده می‌شود که حدود ۸۰ درصد از کل آلودگی کشتی‌ها از تخلیه‌های عملیاتی (مانند تخلیه نفت‌های باقی‌مانده در مخازن یا عملیات تمیز کردن مخازن) ناشی می‌شود که عمداً و برخلاف قوانین بین‌المللی به دلایل متعددی از جمله نبود امکانات کافی در بنادر برای دریافت ضایعات کشتی‌ها، صرفه‌جویی در هزینه‌ها (هزینه‌های

تحويل به ساحل ممکن است گزاف باشد و ممکن است باعث تاخیر قابل توجه کشتی‌ها شود)، یا صرفاً راحتی خدمه کشتی می‌باشد (۱۶). نشست نفت ناشی از تخلیه تصادفی در طول حمل و نقل، آسیب به مخازن، اکتشافات دریایی و نشست از خطوط لوله زیر آب با شواهد متعدد تأیید شده و بر زیستگاه و جامعه دریایی تأثیر منفی می‌گذارد (۱۷).

دامنه آلودگی نفتی در دریا: نشست نفت نه تنها فضای اقیانوس

اطراف خود را تحت تأثیر قرار می‌دهد، بلکه سواحل، آب‌های آزاد و بستر دریا را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. آسیب‌پذیری خط ساحلی از نشست نفت در دریا قابل توجه است. این موضوع بیش‌تر به نزدیکی منبع آلودگی به خط ساحلی بستگی دارد. به‌عنوان مثال، نشست ۹۰۰۰ تن سوخت دیزل از تامپیکو مارو، در باخا کالیفرنیا در سال ۱۹۵۷، به بیش از ۱۰ کیلومتر از خط ساحلی آسیب رساند. از سوی دیگر، ۱۰۰۰۰ تن نفت خام تخلیه شده در پورتوریکو در سال ۱۹۶۲، خسارت بسیار کمی ایجاد کرد. نشست ۴۷۶۰۰۰ تن نفت خام، ناشی از انفجار سکوی نفتی در خلیج مکزیک، خسارت نسبتاً کمی به بار آورد. خسارات ناشی از زمین‌گیر شدن کشتی آرگو مرچنت در سال ۱۹۷۶ و نشست نفت ۵۰۰۰۰ تن بسیار جدی بود. هم‌چنین نشست ۴۰۰۰۰ تن نفت در آلاسکا در سال ۱۹۸۹ منجر به یک فاجعه محیط زیستی و عملیات پاک‌سازی بسیار طولانی و پرهزینه شد. در عملیات نظامی ایران و عراق و عراق و کویت نیز همین پدیده مشاهده شد و نشست نفت در پی داشت. نشست نفت با آتلانتیک امپراس با از دست دادن تقریباً ۳۰۰۰۰۰ تن نفت خام در سال ۱۹۷۸ در اقیانوس اطلس هیچ تأثیر قابل توجهی بر اقتصاد نداشت، اما به زیست‌بوم دریایی در اطراف محل فاجعه آسیب جدی وارد کرد (۴، ۱۸). پروژه‌های جدید توسعه نفت و گاز نیز نگرانی‌های جدی‌تری را برای دوست‌داران محیط زیست ایجاد می‌کند. به‌عنوان مثال، تصمیم آغاز حفاری در قطب شمال به‌ویژه با توجه به موضوع تغییرات اقلیمی که به‌طور گسترده در رسانه‌های جمعی مورد بحث قرار گرفته است، دوست‌داران محیط زیست را به شدت نگران کرده است. این منطقه احتمالاً حدود ۱۳ درصد از منابع نفتی کشف نشده و ۳۰ درصد از گاز طبیعی را در اختیار دارد. اگر نفت ریخته شده به خط ساحلی یا ساحل برسد، وضعیت پیچیده و بدتر می‌شود زیرا بهره‌وری بیولوژیکی در این مکان‌ها بیش‌تر است و نفت گیر افتاده در خطوط ساحلی ممکن است برای دوره های طولانی باقی بماند (۱۹). بسیاری از مطالعات گزارش کردند که نفت بسته به شرایط جغرافیایی می‌تواند برای مدت طولانی‌تری در رسوبات باقی بماند (۱۳، ۲۰). به‌عنوان مثال، هیدروکربن‌های آروماتیک چند حلقه‌ای در رسوبات یازده سال پس از حادثه نشست نفت تاسمان (کراچی، پاکستان) یافت شدند و در مقایسه با زمانی که نشست نفت رخ داد، تنها ۴۷ برابر از مقدار این ترکیبات کاهش یافته بود (۱۳).

نفت خام عمدتاً شامل مواد آروماتیک، آلکان، آسفالتین و سیکلوآلکان است. مواد آروماتیک برای محیط زیست سمی تر در نظر گرفته می شوند. با این حال، یافتن ترکیب واقعی نفت ریخته شده به دلیل فرآیند هوازدگی دشوار است (۲۱).

تأثیر آلودگی نفت در زیست بوم دریایی: زمانی که نفت خام

در دریا پخش می شود، بر روی سطح آب پراکنده شده و تشکیل فیلم نازکی می دهد و سپس تحت تأثیر عوامل محیطی (فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیکی) دریا قرار می گیرد. تغییرات فیزیکی - شیمیایی عبارتند از تشکیل لکه، انحلال، تشکیل پلیمر، اموله شدن به صورت امولسیون آب در نفت و نفت در آب، فتواکسیداسیون، تجزیه میکروبی، تراسب، مصرف پلانکتونی و تشکیل گلوله و تکه های جامد نفتی. پسماند نفت به ویژه در محیط آبی معمولاً در بین آلاینده های خاص و خطرناک در جهان رتبه بندی می شود. حضور نفت در دریا تأثیر مخربی بر زیست بوم آبی دارد زیرا پوشش نازکی را روی سطح تشکیل می دهد که از رسیدن اکسیژن به گیاهان و حیوانات ساکن در آب جلوگیری می کند. نفتی که به دریا ریخته می شود باعث آسیب جدی به زیستگاه شده و تهدیدی جدی برای همه موجودات زنده می باشد (۲۲). اثرات آلاینده نفتی بر موجودات دریایی می تواند از گونه ای به گونه دیگر متفاوت باشد. قرار گرفتن در معرض نفت می تواند ارگانیزم ها را به صورت خارجی از طریق پوست یا از طریق استنشاق مستقیم و بلع داخلی تحت تأثیر قرار دهد (۲۳).

تأثیر آلودگی نفتی بر روی جوامع جانوری: نفت ریخته شده

به دریا در چرخه غذایی جانوران وارد شده و از جانوران دریایی تا انسان ها را می تواند آلوده کند. پرندگان وحشی نیز در برابر آلودگی های نفتی آسیب پذیر هستند. وجود هیدروکربن های آروماتیک در نفت می تواند منجر به سرطان کبد، پوست و مثانه شود. همچنین ترکیبات کلردار موجود در نفت سمیت را تشدید می کنند. حیواناتی که بیش تر تحت تأثیر نفت قرار می گیرند پرندگان دریایی، لاک پشت ها و پستانداران دریایی (مانند سمور دریایی و فوک ها) هستند (۲۴). با این حال، بررسی تأثیر دقیق بر پرندگان دریایی آسان نیست زیرا این گونه ها می توانند بیش ترین مسافت را برای جستجوی غذا و در طول فصول تولیدمثل طی کنند (۲۵). برای جوجه ریزی و لانه سازی، بیش تر لاک پشت های دریایی به سواحل شنی می روند که در آن جا ممکن است مستقیماً یا از طریق غذا با مواد نفتی آلوده شوند (۲۵). علاوه بر این، تخم های لاک پشت ها و بچه های تازه متولد شده در برابر آلودگی نفتی ساحلی در طول فصل لانه سازی خود نیز آسیب پذیر هستند. فوک ها و شیرهای دریایی نیز در معرض آلودگی های نفتی تجمع یافته در ساحل و در معرض خطر هستند (۲۶). سخت پوستان

دریایی مانند خرچنگ ها نیز در مناطقی که آلاینده نفتی تجمع یافته گیر افتاده و از بین می روند (۲۴). تخم و لارو ماهیان و سایر آبزیان از قربانیان اولیه آلودگی نفتی به شمار می روند. از نشانه های بارز آلودگی نفتی، بد طعم شدن گوشت ماهیان در غلظت های بسیار کم مواد نفتی (حدود ۰/۰۲ واحد در هزار) است. از عواص ناهنجار آلودگی نفتی اختلال و کاهش باروری ماهیان و ترک نمودن زیستگاه های طبیعی خود و همچنین تغییر در حالات رفتاری آن هاست. مواد نفتی و مشتقات آن از طریق شبکه غذایی وارد بدن موجودات آبی شده و در جگر و کیسه صفرا تجمع می یابد. مواد نفتی بلعیده شده مستقیماً وارد معده می شود که پس از مصرف از طریق ادرار و مدفوع ماهی، در محیط آلوده خارج می گردد. پوشیده شدن سطح آبشش ها به مواد نفتی و عدم امکان تبادل گازهای اکسیژن و دی اکسید کربن میان خون و هوا، منجر به خفگی و مرگ آن ها می شود. بیش ترین خسارت ناشی از آلودگی نفتی متوجه اجتماعات ماهیان جوان و بالغ می گردد که در آب های کم عمق زیست می کنند. بررسی های به عمل آمده نشان داده که ماهیان صید شده آلوده به ترکیبات سبک نفتی، دچار تغییرات ژنتیکی و سرطان پوست و آبشش شده اند (۲۷). در زیست بوم های دریایی آن دسته از آبزیانی که در ناحیه جزر و مدی زیست می کنند، متحمل خسارت بیش تری می گردند. هیدروکربن های نفتی که حاوی ترکیبات سمی می باشند، در اولین ساعات پس از نشت، در ساحل دریا ترسیب نموده و با ایجاد اختلال در سیستم تنفسی موجب مرگ و میر نرم تنان می گردد. به طور کلی صدف ها در برابر آلودگی نفتی تقریباً مقاومند و در شرایط نامساعد زیست، با بسته نگاه داشتن پوسته های صدفی، خود را محافظت می کنند و با دارا بودن قابلیت دفع مواد نفتی از بدن با مساعد شدن شرایط محیطی به زندگی خود ادامه می دهند (۲۸). وجود غلظت کم مواد نفتی در آب دریا باعث تغییر رفتاری و بی اشتهایی خرچنگ بالغ و لایستر می گردد. غلظت کشنده لارو خرچنگ بین ۲۰ تا ۳۰ میکروگرم در میلی لیتر از ترکیبات نفتی می باشد. به نظر می رسد خرچنگ در تمام مراحل مختلف رشد در برابر آلودگی نفتی مقاومت نشان می دهد ولی میل جفت گیری خرچنگ در محیط آلوده کاهش می یابد (۲۴). در هر نشت نفتی، پرندگان دریایی از عمده موجوداتی هستند که بیش ترین خسارات را متحمل می شوند. زیرا بیش تر اوقاتشان را روی سطح آب می گذرانند و از نظر صید هم به آب شیرجه می زنند و پر و بال آن ها نفتی می شود که این حالت اولین اثرات آلودگی نفتی بر آن هاست. نهایتاً مواد نفتی زیادی وارد معده می شود و به سوزش روده، آسیب کبد و سایر ارگان ها ختم می شود. اثرات سوء حاصله باعث ایجاد شوک و اضطراب در گونه های آسیب دیده می شود و در نهایت مرگ را به دنبال دارد (۲۹). بستر دریا نیز از خطر آلودگی نفتی

مصون نخواهد ماند به طوری که مواد سنگین نفتی با ته نشین شدن تدریجی، موجودات ساکن در لایه کف را از جمله انواع بنتوزها و میگوها و حتی گیاهان ریشه‌ای را تحت تاثیر مخرب خود قرار می‌دهد.

تاثیر آلودگی نفتی بر جوامع گیاهی: در زیست‌بوم‌های دریایی آلوده به نفت، هیدروکربن‌های نفتی بلافاصله پس از انتشار بر روی سطح آب از میزان نفوذ خورشید به اعماق دریا تا میزان ۹۰ درصد می‌کاهند در نتیجه پدیده فتوسنتز توسط فیتوپلانکتون‌ها دچار اختلال می‌گردد. به طور طبیعی موجودات فیتوپلانکتونی در اثر آلودگی نفتی به شدت آسیب می‌بینند و از آن جایی که این موجودات به طور مستقیم تولیدمثل می‌کنند، نشت مواد نفتی دارای اثرات سوء کوتاه‌مدتی بر روی جامعه پلانکتونی آن ناحیه است و خسارات حاصله از نواحی دیگر قابل جبران می‌باشد. ترکیبات محلول نفت بر روی جلبک‌های دریایی اثرات سوء داشته به طوری که باعث ایجاد اختلال در سیستم انتقال الکترون‌ها و اتصال با پیوندهای فسفراسیون می‌شود. ترکیبات نفتی با عبور از دیوار سلولی در فیزیولوژی جلبک‌ها اختلال ایجاد می‌کند و مانع از رشد آن‌ها می‌گردد. جلبک‌های دریایی در ناحیه جزر و مد شدیداً در معرض آلودگی نفتی قرار دارند. جلبک‌های قرمز رنگ از حساس‌ترین جلبک‌ها در برابر آلودگی نفتی می‌باشند و عموماً از بین می‌روند. حساس‌ترین زیستگاه‌هایی که می‌توانند در معرض خطر آلودگی نفتی باشند، صخره‌های مرجانی هستند. صخره‌های مرجانی بسیار حساس به آلودگی نفتی هستند و زمان زیادی برای بازیابی نیاز دارند. نفت شناور در سطح آب می‌تواند به طور مستقیم در زیستگاه‌های مرجانی، رسوب کند (۳۰). یکی دیگر از زیستگاه‌هایی که به دلیل نشت نفت در معرض خطر هستند حرا یا مانگروها هستند. مانگروها محیط اکولوژیک بی‌همتایی هستند که میزبان اجتماعات گونه‌های زیستی متنوعی هستند (۳۱). این زیستگاه گیاهان چوبی هستند که در حد فاصل خشکی و دریا در مناطق گرمسیری و نیمه گرمسیری زیست می‌کنند. مانگروها برای اکولوژی بسیار مهم است زیرا حفاظت از خط ساحلی مناطق داخلی را در برابر طوفان‌های شدید و زیستگاه پستانداران، پرندگان، حشرات، گیاهان و جلبک‌های مختلف متصل به ریشه درختان را فراهم می‌کند (۳۲). نفت زمانی که در معرض جریان آب‌های جزر و مدی قرار می‌گیرد می‌تواند به ریشه درختان حرا بچسبد و این زیستگاه بی‌همتا را آلوده کند (۳۳). باتلاق‌های نمکی یا شوره‌زارها در مناطق جزر و مدی نیز در برابر نفت شناور در آب دریا آسیب‌پذیر هستند (۳۴). سواحل صخره‌ای ناهموار با شیب‌های متغیر، شکاف‌ها، غارها، حفره‌ها و سطوح زیر تخته‌سنگ‌ها زیستگاه بسیاری از گونه‌ها می‌باشد (۳۵، ۳۶). سنگ‌ها نفت را جذب نمی‌کنند، اما رشته‌های نفت روی سطح سنگ ممکن است منجر به مرگ و میر بسیاری از گونه‌ها شود (۳۶). برای مثال،

حلزون‌هایی که می‌توانند در شکاف‌های کوچک پناه بگیرند و جلبک‌های که معمولاً روی سنگ‌ها یافت می‌شوند، به دلیل تماس مستقیم با نفت از بین می‌روند (۳۷).

روش‌های جلوگیری و پاکسازی آلاینده نفتی در دریا: آن جا که چگالی نفت کم‌تر از آب است، هنگام نشت نفت به دریا، نفت روی سطح آب شناور می‌شود که فرصتی برای جمع‌آوری آن از سطح آب فراهم می‌کند. روش‌های مختلفی وجود دارد که می‌تواند به منظور پاکسازی نشت نفت استفاده شود. برخی از چند روش مهم و معمول در ادامه مورد بررسی قرار گرفته است.

بازیافت و استفاده از لجن و پسماند نفتی کشتی‌ها به عنوان سوخت: محققان روشی برای بازیافت پسماند نفتی کشتی‌ها و تبدیل آن به سوخت قابل مصرف برای کشتی با هدف جلوگیری از تخلیه این پسماندها به دریا پیشنهاد داده‌اند. در این مقاله امکان سنجی اولیه فناوری بازیافت زباله نفتی با هدف به دست آوردن سوخت از لجن، از طریق فرآیند پیرولیز که در یک راکتور کوچک روی کشتی انجام می‌شود، ارائه شده است. تبدیل پسماندها به سوخت توسط محققین زیادی انجام شده است اما در این کار به طور خاص پسماند نفتی برای استفاده روی کشتی مورد بررسی قرار گرفته است. این فرآیند از لحاظ فنی قابل انجام می‌باشد ولی باید برای به صرفه بودن بهینه سازی شود. هم‌چنین با توجه به این که قانون الزام آوری برای استفاده از این راکتور روی کشتی وجود ندارد، مالکان کشتی معمولاً هنوز انگیزه سرمایه‌گذاری در این زمینه را ندارند (۱۷).

استفاده از بوم‌های نفتی: استفاده از بوم‌های نفتی یک روش بسیار ساده برای کنترل نشت نفت است. تجهیزات موسوم به بوم مهار، مانند حصار برای جلوگیری از پخش شدن بیش‌تر نفت و یا شناور شدن آن عمل می‌کنند. در شکل ۲، نمونه‌ای از جمع‌آوری نفت از سطح دریا توسط بوم نفتی نشان داده شده است. این روش فقط زمانی مؤثر است که نفت در یک منطقه خاص و محدود نشت کرده باشد. این روش در طی چند ساعت پس از وقوع که نفت در دسترس است قابل استفاده است، در غیر این صورت، ناحیه نشت خیلی زیاد شده و بوم‌های نفتی کاربری خود را نخواهند داشت. هم‌چنین نمی‌توان آن را تحت موج‌های خشن دریا، سرعت زیاد باد یا نوسان جزر و مدی استفاده کرد. در برخی موارد با استفاده از بوم‌ها و جمع نمودن نفت شناور امکان حذف نفت به وسیله آتش زدن نیز به صورت کنترل شده فراهم می‌باشد (۳۸، ۳۹).

ریخته شده در دریا ایفا می‌کنند. اخیراً تعداد زیادی جاذب پیشرفته مختلف و دستگاه‌ها و فناوری‌های جمع‌آوری نفت مبتنی بر جاذب‌ها توسعه یافته‌اند. درخصوص استفاده از جاذب‌ها برای حذف نفت ریخته شده در دریا کارهای زیادی انجام شده است. در این زمینه مقاله مروری به چاپ رسیده که هدف از آن ارائه یک بررسی جامع از فناوری‌های پیشرفته ترکیب جاذب‌ها و دستگاه‌های جمع‌آوری نفت می‌باشد (۹). در این زمینه جنس و ظرفیت جاذب، طراحی دستگاه‌هایی که به همراه جاذب استفاده می‌شوند مانند جمع‌کننده‌ها مهم بوده و باید در طراحی مورد بررسی قرار گیرد. نمونه‌ای از جاذب الیاف که به صورت شناور مورد استفاده قرار می‌گیرد در شکل ۳، نشان داده شده است (۴۱).

شکل ۳: الیاف شناور جاذب نفت (۴۱)

جاذب‌های طبیعی آلی به دلیل در دسترس بودن به عنوان جاذب نفت مورد توجه هستند، علاوه بر این، خود این مواد زیست تخریب پذیر بوده که از لحاظ محدودیت‌های محیطی زیستی برای استفاده در دریا مناسب می‌باشد (۴۲). برخی از جاذب‌های ساخته شده از مواد طبیعی دارای خواص اولئوفیلی قوی (یعنی جذب کننده نفت) و آبگریز هستند (۴۳، ۴۴). برخی از نمونه‌های جاذب طبیعی عبارتند از موی انسان (۴۵)، پشم (۴۶)، پنبه یا الیاف (۴۷، ۴۸)، پوست موز و ... (۴۹). جاذب‌های سنتزی جدید مانند جاذب با چارچوب آلی-فلزی با عنوان (MOF) نیز برای جذب نفت مورد بررسی قرار گرفته‌اند که برای این منظور جاذب مطلوبی هستند (۵۰، ۵۱).

سوزاندن درجا: در این روش نفت شناور روی سطح مشتعل می‌شود تا سوزانده شود. این سوختن درجا نفت می‌تواند به طور موثر تا ۹۸٪ نفت را از بین ببرد، که راندمان آن بیش تر از سایر روش‌ها است. حداقل غلظت (ضخامت) سطح صاف نفت روی سطح آب برای هرگونه اثربخشی قابل اندازه‌گیری سوختن درجا ۳ میلی‌متر

شکل ۲: نمونه بوم نفتی

استفاده از اسکیمرها (Skimmers): هنگامی که نشت نفت با

استفاده از بوم‌های نفت محدود شد، می‌توان اسکیمرها را روی قایق‌ها مستقر کرد تا آلودگی‌ها را از سطح آب پاک کنند. اسکیمرها ماشین‌هایی هستند که به طور خاص برای مکش نفت از سطح آب مانند جاروبرقی طراحی شده‌اند. از آن‌ها برای جداسازی فیزیکی نفت از آب استفاده می‌شود تا بتوان آن را جمع‌آوری و برای استفاده مجدد فرآوری کرد. از اسکیمرها می‌توان برای بازیابی مؤثر بیش تر نفت ریخته شده استفاده کرد، بنابراین از نظر اقتصادی مقرون به صرفه است. وجود برخی پسماندهای ریز، سد اصلی این تکنیک است، زیرا اسکیمرها می‌توانند به راحتی مسدود شوند. اخیراً اسکیمرها اصلاح شده با هدف بهبود کارایی تجهیز با بهینه‌سازی هندسه سطح بازیافت اسکیمرها و اولئوفیل شدن آن مورد توجه قرار گرفته است. استفاده از این اسکیمرها راندمان بازیافت نفت را تا ۳ برابر افزایش می‌دهد (۴۰).

استفاده از جاذب‌ها: جاذب‌ها موادی هستند که با جذب (جذب

در منافذ) و یا جذب سطحی (تشکیل یک لایه روی سطح) مایعات را جذب می‌کنند. هر دوی این خصوصیات روند پاکسازی را بسیار آسان می‌کنند. موادی که معمولاً به عنوان جاذب‌های نفتی استفاده می‌شوند یونجه (علف خشک)، پیت ماس (نوعی کود از خزه)، پوشال یا ورمیکولیت است. در این روش نفت قابل بازیابی است و این از هدر رفتن و آلودگی بیش تر جلوگیری می‌شود. پس از جذب، مواد جاذب باید به طور مؤثر بازیابی یا دفع شوند. احیاء آن‌ها دشوار است و اگر نادیده گرفته شود ممکن است خسارات بیش تری به محیط زیست وارد نماید. جاذب‌ها پس از جذب سنگین تر می‌شوند (۳) تا ۱۵ برابر وزن آن‌ها) و در نتیجه ممکن است غرق شود، بازیابی آن‌ها دشوار می‌شود و هم چنین برای زندگی آبزیان در کف دریا خطراتی ایجاد می‌کند. جاذب‌ها نقش بسیار مهمی در فرآیندهای حذف نفت

است. این بدان دلیل است که اشتعال لایه‌ای که ضخامت کافی ندارد بسیار دشوار (و حتی تقریباً غیرممکن) است. در این روش بخارات سمی منتشرشده از سوختن می‌تواند به محیط‌زیست و هم‌چنین حیات دریایی آسیب جدی برساند. این روش روی نشت‌های نسبتاً تازه که قبل از پخش شدن نفت در یک منطقه بزرگ‌تر و کاهش ضخامت هستند، مؤثر است (۵۲، ۵۳).

استفاده از پراکنده‌کننده‌ها: هنگامی که با استفاده از بوم نمی‌توان نفت ریخته شده را مهار کرد، تنها گزینه باقی‌مانده تسریع در تجزیه نفت است (۵۴). عوامل پراکنده‌کننده، مانند کروکسیت (Corexit) ۹۵۰۰، مواد شیمیایی هستند که با کمک‌بالگردها و قایق‌ها روی نشت پاشیده می‌شوند، که به تجزیه طبیعی اجزای نفت کمک می‌کند. آن‌ها با افزایش سطح هر مولکول اجازه می‌دهند نفت از نظر شیمیایی با آب پیوند یابد. این روش به‌طور مؤثر می‌تواند برای نشت در مناطق وسیع استفاده شود. استفاده از مواد پراکنده‌کننده می‌تواند گویچه‌های نفتی (tarballs) (توپ‌های قیری) ایجاد کند. همان‌طور که نفت با آب ترکیب می‌شود، با شن و ماسه و پسماندهای موجود در آب نیز مخلوط می‌شود. این امر منجر به تشکیل گلوله‌های بزرگ قیر شناور روی سطح آب می‌گردد که اغلب به سواحل راه پیدا می‌کنند. سمیت پراکنده‌کننده‌ها می‌تواند بر موجودات دریایی تأثیر بگذارد، به‌ویژه موجودات غیرمتحرک مانند مرجان‌ها و گیاهان دریایی را تحت تأثیر قرار دهد (۵۵، ۵۶).

زیست‌پالایی: زیست‌پالایی، که با افزودن جمعیت‌های میکروبی برون‌زا یا تحریک جمعیت‌های بومی انجام می‌شود، تلاش می‌کند تا نرخ تخریب طبیعی را به نرخ‌های بسیار بالاتری افزایش دهد. میکروارگانیسم‌های استفاده‌کننده از هیدروکربن به‌دنبال نشت نفت در همه جا در محیط‌های دریایی توزیع می‌شوند. این میکروارگانیسم‌ها به‌طور طبیعی هیدروکربن‌های نفتی آلوده‌کننده متعددی را تجزیه می‌کنند و در نتیجه اقیانوس‌ها را از آلاینده‌های نفتی پاک می‌کنند. نشان داده شده است که افزودن کودهای نیتروژن دار باعث افزایش نرخ تجزیه‌زیستی نفت می‌شود. در مورد نشت اکسون‌والدر، بزرگ‌ترین و به‌طور کامل‌ترین کاربرد پاک‌سازی زیستی، کاربرد کود (آهسته رهایش یا اولئوفیلیک) نرخ تخریب زیستی را ۳ تا ۵ برابر افزایش داد (۵۷، ۵۹).

جمع‌بندی: با توجه به نفت خیز بودن کشور ایران و محیط زیست دریایی این کشور که مسیر حمل و نقل بخش قابل توجهی از نفت دنیا می‌باشد، بررسی آلودگی نفتی دریا و اثرات محیط زیستی آن اهمیت ویژه‌ای دارد، که در این مقاله مورد بررسی قرار گرفته است. بررسی منابع نشان داد که این چالش جهانی بوده و دنیا برای

حل این مشکل تلاش می‌کند. از طرفی با پیشرفت تکنولوژی، زندگی امروزی وابستگی بیش‌تری به نفت پیدا کرده و مشکلات ناشی از آن را چند برابر کرده است. بررسی‌ها نشان داد که دلیل اصلی آلودگی نفتی محیط زیست دریایی مشکلات ناشی از حمل و نقل آن می‌باشد. هم‌چنین نشت نفت اثرات زیان‌باری بر آبزیان داشته که در چرخه غذایی انسان قرار دارد. بنابراین آلودگی نفتی دریا موضوع بسیار با اهمیتی بوده و باید توسط متخصصین این حوزه مورد توجه قرار گیرد. با توجه به بررسی‌ها درخصوص فرآیندهای کنترل آلودگی نفتی دریا و حذف آن، پتانسیل تکنولوژی و تخصصی در کشور ایران وجود دارد و باید در این زمینه مطالعات بیش‌تری انجام شود. در این مقاله نیز تلاش بر این بود که موضوع آلودگی نفتی محیط زیست دریایی و اثرات آن بر زیست‌بوم دریایی و روش‌های مدیریت آن بررسی شده و مطالبی گردآوری شود که مورد استفاده پژوهشگران این زمینه قرار گیرد.

منابع

1. Kaza, S., Yao, L., Bhada-Tata, P. and Van Woerden, F., 2018. What a waste 2.0: a global snapshot of solid waste management to 2050: World Bank Publications.
2. Joye, S.B., 2015. Deepwater Horizon, 5 years on. Science. 349(6248):592-593. doi: 10.1126/science.aab4133
3. Nouri, M., Amiri, p. and Naji, A., 2019. Distribution and frequency of microplastics in Bivalve of Pinctada radiata and sediments of Bandar Lengehe. Journal of Animal Environment. 11(4): 337-344. (In Persian)
4. Anyanova, E., 2012. Oil pollution and international marine environmental law. Sustainable development Authoritative and leading edge content for environmental management. 2-26. doi: 10.5772/37399
5. Shirani, M., Mirvaghefi, A., Farahmand, H. and Abdollahi, M., 2012. Assessing the antioxidant enzymes activity as biomarkers of oil pollution in mudskipper (*Periophthalmus waltoni*) from Bushehr coastal area (Persian Gulf). Journal of Animal Environment. 3(4): 63-72. (In Persian)
6. De Gennaro, M.A., 2004. Oil pollution liability and control under international maritime law: market incentives as an alternative to government regulation. Vand J Transnat'l L. 37:265.
7. Brubaker, D., 1993. Marine pollution and international law: principles and practice: London: Belhaven Press.
8. ITOPE. 2019. Oil Tanker Spill Statistics London.
9. Hoang, A.T., Nguyen, X.P., Duong, X.Q. and Huynh, T.T., 2021. Sorbent-based devices for the removal of spilled oil from water: a review. Environmental Science

- oil spills. *STEM Fellowship Journal*. 6(1): 1-7. doi: 10.17975/sfj-2020-013
22. **Michel, J., Fegley, S.R., Dahlin, J.A. and Wood, C., 2017.** Oil spill response-related injuries on sand beaches: when shoreline treatment extends the impacts beyond the oil. *Marine Ecology Progress Series*. 576: 203-218. <https://doi.org/10.3354/meps11917>
  23. **Bejarano, A.C. and Michel, J., 2016.** Oil spills and their impacts on sand beach invertebrate communities: A literature review. *Environmental pollution*. 218: 709-722. doi: 10.1016/j.envpol.2016.07.065.
  24. **Adzibli, L. and Yuewen, D., 2018.** Assessing the impact of oil spills on marine organisms. *Oceanography Open Access*. 6(179): 472-479. doi: 10.4172/2572-3103.1000179
  25. **Beyer, J., Trannum, H.C., Bakke, T., Hodson, P.V. and Collier, T.K., 2016.** Environmental effects of the Deepwater Horizon oil spill: a review. *Marine pollution bulletin*. 110(1): 28-51. doi: 10.1016/j.marpolbul.2016.06.027
  26. **Jarvela Rosenberger, A.L., MacDuffee, M., Rosenberger, A.G. and Ross, P.S., 2017.** Oil spills and marine mammals in British Columbia, Canada: development and application of a risk-based conceptual framework. *Archives of environmental contamination and toxicology*. 73(1): 131-153. doi: 10.1007/s00244-017.0408-7
  27. **Langangen, Ø., Olsen, E., Stige, L.C., Ohlberger, J., Yaragina, N.A. and Vikebø, F.B., 2017.** The effects of oil spills on marine fish: Implications of spatial variation in natural mortality. *Marine Pollution Bulletin*. 119(1): 102-109. doi: 10.1016/j.marpolbul.2017.03.037
  28. **Bado-Nilles, A., Gagnaire, B., Thomas-Guyon, H., Le Floch, S. and Renault, T., 2008.** Effects of 16 pure hydrocarbons and two oils on haemocyte and haemolymphatic parameters in the Pacific oyster, *Crassostrea gigas* (Thunberg). *Toxicology in Vitro*. 22(6): 1610-1617. doi: 10.1016/j.tiv.2008.04.011
  29. **King, M.D., Elliott, J.E. and Williams, T.D., 2021.** Effects of petroleum exposure on birds: A review. *Science of The Total Environment*. 755: 142834. doi: 10.1016/j.scitotenv.2020.142834
  30. **Guzman, H.M., Kaiser, S. and Weil, E., 2020.** Assessing the long-term effects of a catastrophic oil spill on subtidal coral reef communities off the Caribbean coast of Panama (1985–2017). *Marine Biodiversity*. 50(3): 1-19. doi: 10.1007/s12526-020-01057-9
  31. **Sharifian, S., Kamrani, E. and Saeedi, H., 2022.** The prediction distribution of mangrove crab *Macrophthalmus (Macrophthalmus) sulcatus* H. Milne Edwards, 1852 in response to global warming. *Journal of Animal Environment*. 13(4): 253-258. (In Persian) doi: 10.22034/AEJ.2020.249393.2360
  10. **Crawley, G.M., 2016.** Fossil Fuels: Current Status and Future Directions. doi: 10.1142/9698
  11. **Fingas, M. and Brown, C.E., 2017.** A review of oil spill remote sensing. *sensors*. 18(1): 91. doi: 10.3390/s18010091
  12. **Wang, Z., An, C., Lee, K., Owens, E., Chen, Z. and Boufadel, M., 2021.** Factors influencing the fate of oil spilled on shorelines: a review. *Environmental Chemistry Letters*. 19(2): 1-8. doi: 10.1007/s10311-020-01097-4
  13. **Kahkashan, S., Wang, X., Ya, M., Chen, J., Wu, Y. and Cai, Y., 2019.** Evaluation of marine sediment contamination by polycyclic aromatic hydrocarbons along the Karachi coast, Pakistan, 11 years after the Tasman Spirit oil spill. *Chemosphere*. 233: 652-659. doi: 10.1016/j.chemosphere.2019.05.217
  14. **National Research Council. 2003.** Oil in the sea III: inputs, fates, and effects: national academies Press. doi: 10.17226/10388
  15. **Zhang, B., Matchinski, E.J., Chen, B., Ye, X., Jing, L. and Lee, K., 2019.** Marine oil spills-Oil pollution, sources and effects. *World seas: an environmental evaluation: Elsevier*. 391-406. doi: 10.1016/B978-0-12.805052-1.00024-3
  16. **Ringbom, H., 1999.** Preventing Pollution from Ships Reflections on the Adequacy of Existing Rules. *Rev Eur Comp & Int'l Envtl L*. 8(1): 21-28. doi: 10.1111/1467.9388.00174
  17. **Mazzocchi, M., Altosole, M., Vigna, V., Bosio, B. and Arato, E., 2020.** Marine Pollution Mitigation by Waste Oils Recycling Onboard Ships: Technical Feasibility and Need for New Policy and Regulations. *Frontiers in Marine Science*. 7: 566363. doi: 10.3389/fmars.2020.566363
  18. **Chen, J., Zhang, W., Wan, Z., Li, S., Huang, T. and Fei, Y., 2019.** Oil spills from global tankers :Status review and future governance. *Journal of cleaner production*. 227(4): 20-32. doi: 10.1016/j.jclepro.2019.04.020
  19. **Chughtai, R. and Asif, Z., 2021.** Study fate of pollutants due to oil spill in sea water through multimedia environmental modeling. *International Journal of Environmental Science and Technology*. 18(3): 761-770. doi: 10.1007/s13762-020-02849-z
  20. **Ferguson, A., Solo-Gabriele, H. and Mena, K., 2020.** Assessment for oil spill chemicals: Current knowledge, data gaps, and uncertainties addressing human physical health risk. *Marine pollution bulletin*. 150: 110746. doi: 10.1016/j.marpolbul.2019.110746
  21. **Iskander, L., Khalil, C.A. and Boufadel, M.C., 2021.** Fate of crude oil in the environment and remediation of

- electroplating industrial wastewater. *Chemosphere*. 262: 128031. doi: 10.1016/j.chemosphere.2020.128031
43. **Patowary, M., Pathak, K. and Ananthakrishnan, R., 2016.** Robust superhydrophobic and oleophilic silk fibers for selective removal of oil from water surfaces. *Rsc Advances*. 6(77): 73660-73667. doi: 10.1039/C6RA14723B
  44. **Zheng, Y., Wang, J., Zhu, Y. and Wang, A., 2015.** Research and application of kapok fiber as an absorbing material: A mini review. *Journal of Environmental Sciences*. 27: 21-32. doi: 10.1016/j.jes.2014.09.02
  45. **Ifelebugu, A.O., Nguyen, T.V.A., Ukotije-Ikwut, P. and Momoh, Z., 2015.** Liquid-phase sorption characteristics of human hair as a natural oil spill sorbent. *Journal of Environmental Chemical Engineering*. 3(2): 938-943. doi: 10.1016/j.jece.2015.02.015
  46. **Ciufu, A.G., Al Janabi, A.A.A., Parvulescu, O.C., Dobre, T. and Raducanu, C., 2018.** Romanian Merino wool sorbent for oil spill cleanup. *Rev Chim (Bucharest)*. 69(9): 2585-2587. doi: 10.37358/RC.18.9.6580
  47. **Wang, C.F. and Lin, S.J., 2013.** Robust super hydrophobic/superoleophilic sponge for effective continuous absorption and expulsion of oil pollutants from water. *ACS applied materials & interfaces*. 5(18): 8861-8864. doi: 10.1021/am403266v
  48. **Xu, Y., Su, Q., Shen, H. and Xu, G., 2019.** Physicochemical and sorption characteristics of poplar seed fiber as a natural oil sorbent. *Textile Research Journal*. 89(19-20): 4186-4194.
  49. **El-Din, G.A., Amer, A., Malsh, G. and Hussein, M., 2018.** Study on the use of banana peels for oil spill removal, Alexandria Eng. J. 57(3): 2061-2068. doi: 10.1016/j.aej.2017.05.020
  50. **Xu, Z., Wang, J., Li, H. and Wang, Y., 2019.** Coating sponge with multifunctional and porous metal-organic framework for oil spill remediation. *Chemical Engineering Journal*. 370(5): 1181-1187. doi: 10.1016/j.cej.2019.03.288
  51. **Li, H., Yin, Y., Zhu, L., Xiong, Y., Li, X. and Guo, T., 2019.** A hierarchical structured steel mesh decorated with metal organic framework/graphene oxide for high efficient oil/water separation. *Journal of hazardous materials*. 373: 725-732. doi: 10.1016/j.jhazmat.2019.04.009
  52. **Mullin, J.V. and Champ, M.A., 2003.** Introduction/overview to in situ burning of oil spills. *Spill Science & Technology Bulletin*. Elsevier. 8(4): 323-330. doi: 10.1016/S1353-2561(03)00076-8
  53. **Fingas, M., 2011.** An overview of in-situ burning. *Oil spill science and technology*. 737-903.
  54. **Tansel, B. and Lee, M., 2019.** Removal of crude oil from highly contaminated natural surfaces with corexit
  32. **Iturbe-Espinoza, P., Bonte, M., Gundlach, E., Brandt, B.W., Braster, M. and van Spanning, R.J., 2022.** Adaptive changes of sediment microbial communities associated with cleanup of oil spills in Nigerian mangrove forests. *Marine Pollution Bulletin*. 176: 113406. doi: 10.1016/j.marpolbul.2022.113406
  33. **Duke, N.C., 2016.** Oil spill impacts on mangroves: recommendations for operational planning and action based on a global review. *Marine pollution bulletin*. 109(2): 700-715. doi: 10.1016/j.marpolbul.2016.06.082
  34. **Challenger, G.E., Gmur, S. and Taylor, E., 2021.** A review of Gulf of Mexico coastal marsh erosion studies following the 2010 Deepwater Horizon oil spill and comparison to over 4 years of shoreline loss data from Fall 2010 to Summer 2015. *Marine Pollution Bulletin*. 164: 111983. doi: 10.1016/j.marpolbul.2021.111983
  35. **Balogun, A.L., Yekken, S.T., Pradhan, B. and Yusof, K.B.W., 2021.** Oil spill trajectory modelling and environmental vulnerability mapping using GNOME model and GIS. *Environmental Pollution*. 268: 115812. doi: 10.1016/j.envpol.2020.115812
  36. **Fales, R.J. and Smith, J.R., 2022.** Long-term change in a high-intertidal rockweed (*Pelvetiopsis californica*) and community-level consequences. *Marine Biology*. 169(3): 34. doi: 10.1007/s00227-022-04022-1
  37. **Keesing, J.K., Gartner, A., Westera, M., Edgar, G.J., Myers, J. and Hardman-Mountford, N.J., 2018.** Impacts and environmental risks of oil spills on marine invertebrates, algae and seagrass: A global review from an Australian perspective. *Oceanography and Marine Biology*. 56: 311-370.
  38. **Sharma, V., Ramish, A. and Sahu, O., 2021.** Oil spill recovery techniques in petroleum industry: a review on treatment process. *J Oil Gas Petrochem Sci*. 3(1): 1-5. doi: 10.30881/jogps.00029
  39. **Blomberg, E., Terling, O. and Terling, G., 1981.** Experiences gained from deployment of booms and skimmers in various oil recovery applications. *Proceedings: 1981 Oil Spill Conference(Prevention, Behavior, Control, Cleanup)* March 2-5, Atlanta, GA, 11 fig. 649-653.
  40. **Broje, V. and Keller, A.A., 2006.** Improved mechanical oil spill recovery using an optimized geometry for the skimmer surface. *Environmental science & technology*. 40(24): 7914-7918. doi: 10.1021/es061842m
  41. **Pagnucco, R. and Phillips, M.L., 2018.** Comparative effectiveness of natural by-products and synthetic sorbents in oil spill booms. *Journal of environmental management*. 225: 10-16. doi: 10.1016/j.jenvman.2018.07.094
  42. **Gayathri, R., Gopinath, K. and Kumar, P.S., 2021.** Adsorptive separation of toxic metals from aquatic environment using agro waste biochar: Application in

- dispersants. *Journal of environmental management*. 247: 363-370. doi: 10.1016/j.jenvman.2019.06.091
55. **Amundsen, T., 2022.** The use and environmental impacts of dispersants for marine oil spill cleanup focusing on Corexit: a literature review.
  56. **Zheng, M., Ahuja, M., Bhattacharya, D., Clement, T.P., Hayworth, J.S. and Dhanasekaran, M., 2014.** Evaluation of differential cytotoxic effects of the oil spill dispersant Corexit 9500. *Life sciences*. 95(2): 108-117. doi: 10.1016/j.lfs.2013.12.010
  57. **Sayed, K., Baloo, L. and Sharma, N.K., 2021.** Bioremediation of total petroleum hydrocarbons (TPH) by bioaugmentation and biostimulation in water with floating oil spill containment booms as bioreactor basin. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 18(5): 2226. doi: 10.3390/ijerph18052226
  58. **Okeke, E.S., Okoye, C.O., Ezeorba, T.P.C., Mao, G., Chen, Y. and Xu, H., 2022.** Emerging bio-dispersant and bioremediation technologies as environmentally friendly management responses toward marine oil spill: A comprehensive review. *Journal of Environmental Management*. 322: 116123. doi: 10.1016/j.jenvman.2022.116123
  59. **Ganesan, M., Mani, R., Sai, S., Kasivelu, G., Awasthi, M.K. and Rajagopal, R., 2022.** Bioremediation by oil degrading marine bacteria: An overview of supplements and pathways in key processes. *Chemosphere*. 303: 134956. doi: 10.1016/j.chemosphere.2022.134956